

De remedio

scilz saltem ad graue penā. in casu recidi-
uatis/ ibidē videat/ vel aliter extoretur
ille a quo solo homo habet vt sit cōtinēs
qui et donum hoc negare nescit/ fideliter
orāntibz/ q̄ ta cōtumeliosum nature hu-
mane/ p nobis ab eodē a sumpte facinus
digne iuradicitus extirpare/ qui est be-
nedictus in secula seculorū. Amen.

¶ Finis.

Tractat' de reme-

dijs *¶* tra recidiuū peccati fm exercitijs z
doctrinā eiusdem magistri Johannis de
Berson.

Habz hoc pro-
priū ars quelibet/ vt facilio-
ri ppendio ad finē ducat op-
ratū. Admirari p̄trea nemo

debet/ si in animaz regimie/ quod est ars
artiū/ expti in ea/ facilioza sciunt z dant re-
media p̄tra morbos vicioz/ p̄sertim in fo-
ro consciētie. Ubi maxime locū habz illa
sp̄i formidabilis sententia. Si cecus ce-
co ducati. prebeat/ ambo in foueā cadūt.
Placuit idcirco scriptis mandare/ breuē
se habendi formā/ quam quidā magister
in theologia parisiē/ fide moribus z do-
ctrina probatus obseruabat/ z obseruare
consulebat precipue p̄tra recidiuū in pec-
cato vel pctis/ ad que confessus se nimis
sentit inclinātū. *¶* De p̄teritis itaqz dabat
satis tolerabilē penitentiā/ attentis mori-
bus z erate confitētis/ z nō nisi de consen-
su suo/ vt esse sine camisiayno die in ebdo-
mada/ p annum vel tres abstinere aut yti-
cilio z similia. *¶* Itē q̄ prima vice cōfessi-
onis alicui' peccati inueterati seu detesta-
bilis ob recordatōem facte gratie q̄ vitiū
illō detectū erat aptum z sanatū/ iniunge-
bat. vt toto tpe vite sue p̄fessus diceret q̄li-
bet die p̄ n̄/ z aue maria. semel in mane/
z semel in sero. Aut miserere mei de'. Vel
simile aliqd. Et i istis si cadebat obliuio
aut impedimentū legitimū. benevolebat
vt alio die posset fieri sile vel equiualens.
Sed ad puidendū futuro casui z recidi-
uo in morbu' pcti/ q̄ semp est deterior/ ma-
iorē operā dabat z studiosius iuigilabat
sic agēdo. *¶* Ut simul etiā de p̄teritis penitē-
tiā daret. inq̄ntū resistere pctō p̄suetō/ pe-
nalitaz multū hz z meriti. Inuigilabat igit
nō p̄petuo sed ad tps certū. longi' aut bre-

ui' fm voluntatē z dispositōem cōfiteētis
q̄ idē confitēs p qualibet vice q̄ incidere
tale pctū. qd volebat ex toto sanare/ aliq̄
de subsequētibz adimpleret. vel omnia. fm
tres satisfactōis p̄tes. *¶* P̄tio q̄ in casu illo
teneret vno die sequēti/ infra tres dies in
pane z aq̄ ieiunare. *¶* Sc̄da diceret certum
psalmoz numez. *¶* Tertio si foret sui iuris
daret in eccliam certū iocale. aut aliō bñ
carū sibi aut summā pecunie. fm q̄litatē
diuitiaz suaz. infra tres dies. *¶* Quarto in-
fra illō triū diez spacium/ teneret cōfiteri.
¶ Quinto nōnunqz addebat q̄ siqz vehe-
mēter tēptaret facere pctū tale z oino de-
liberaret intra se sic agere. nihilomin' an-
tea teneret dicere sub iuramēto septē psal-
mos. aut flectere genua pluries añ. imagi-
nē crucifixi. aut beate virgīs. aut alicuius
sc̄toz. p̄ti' q̄ opus illō nefariū p̄petraret.
¶ Sicut enī forsitan miseribz de'. z orando
sic/ vel hūiliādo se/ faciet in tēptatōe dñs
p̄uentū. et mitigabit maris fluctus susci-
tatos. *¶* Comptum est remedia hec/ cum
adiutorio diuine gratie. esse efficacissima
tam in foro penitentie q̄ extra. si velit hō
bona fide/ z nō illusorie/ cōuerti a via sua
mala z saluari. *¶* Sicut enī fieri videm' i fo-
ro exteriori publico. vt pene certe taxent
ad rebelles p̄pescēdū. *¶* Sic dñe. sic in cha-
mo z freno maxillas eoz p̄stringe/ q̄ non
appropinquāt ad te. z p̄pelle intrare si voca-
re paz est. *¶* Sic quēadmodū. *¶* Nalo ait. *¶* Ut
corp' redimas/ ferrū patieris z ignes. *¶* Ut
valeas aio multa ferenda tuo. *¶* *¶* Cām ve-
ro vilitatis penitētie talis/ reddebat a p̄-
ori idē magister. *¶* Qm̄ inq̄t fm Arist. z ex-
p̄tentiā. *¶* In cōtinens añ tēptatōez bñ deli-
berat z eligit. sed adueniēte tygēte tēpta-
tōe/ vincit labiz succūbit. *¶* Turbas q̄ppe
iudiciū rōnis. z obnubilat. p̄pter tractum
motūqz sensitiui appetit'. ita vt nō posset
h̄se cogitatōez de deo z honestate p̄fectā z
integrā z solidā. quēadmodū siqz somno
lentia q̄dā/ sero p̄emas. *¶* Est p̄trea salu-
berrimū vt p aliqd̄ terribile p̄ns/ aut qua-
si p̄ns/ ipse terreat. z quasi sopitus suscite-
tur viuificetqz ad nō cōsentendū tēptatō-
ni. *¶* Neqz enī aliqz est tā acri tēptatōi pul-
satus. in carne vel aliter/ quin ex toto vel
magna pte desisteret ab impletōe tēptatō-
nis sue/ si p certo crederet q̄ in corp' vel in
mēbris vel bonis/ graue damnū statī eēt
incururus. *¶* Vigilaret siquidē tunc ratō

intra se. et forti voce clamaret. qđ cogitas
quid tibi vis. quorsum tēdis. Nunquid
vis p quadā leui temptatōe aut delectatō
nefordida/ que subito in penā et fastidiū
cōuersa erit/ hoc vel illud subire detrimē
tum. Nō tibi sic expedit. Int̄ hec aut silia
verba/ resiliere incipiet a cogitatōne mali
gna et auertret paulatim oculos rōis ab ea.
Fiet quoq; istō cū adiutorio rōis/ et cum
confessione pctōy/ vel alijs cōgruis reme
dijs/ vt cesset illud miserabile tēptatōnis
incendiū. qz et cessabit cogitatuū sordido
rū sufflatio. ¶ Deinceps respōdebat idē
magister ad duas obiectōes fieri possibi
les. qm̄ timor ille seruilis/ videt euacuare
meritū resistendi pctō. Et illic p̄terea/ trās
gressiōis piculū. ¶ De p̄rio dicebat. q; ex
quo pena ista/ vltro imposita erat. et pro
pter deū/ ex illa radice p̄maria bona ger
minabat pūllulabatq; meritū. Quāuis
enī nō ita sincera atq; laudabil̄ sit hm̄i
resistentia et cessatio a pctō in casu p̄dicto
quē admodū est in virtuoso/ qui p̄cise p̄
ter deū pctā deserit/ nihilomin⁹ resistētia
ralis/ bona est et saltē inductiua virtutis.
Sicut de timore seruili/ respectu timorē
casti/ doctores determināt. Quāq; ibi nō
sit timor tantūmō seruilis. sed in sua radi
ce p̄maria/ filialis et castus. ¶ Resultat in
sup meritū et approbatōe sequenti. dū gau
debit incōtinens trāsacta temptatōe nō
consensisse pctō. Demum quātr̄ ibi eēt ti
mor simplicit̄ seruilis. cū possēt cōfessus
ab ista liberari pena nō implēdo peniten
tiā. attamē implet. qz deo et sacerdoti suo/
vult obediēs esse. Et hic sunt p̄t/ grata et
pulerā p̄sideratio p̄ sponte voutētib; ac re
ligionem intrātib;. Ad alterā obiectōz
dicebat sicut fieri posse ad improbatōnem
oim religionū. omnūq; votoz salubriū.
si sic ois penitētie susceptō/ piculosa eēt.
Sic et de⁹ et supiores in suis p̄ceptis et le
gibus culparet. ¶ Euitat etiā piculū suffici
enter p hoc q nō nisi cōsensu habito con
fessi/ et ad tps nō p̄petuo/ tales penitētie
sūt obligatōes imponūt. Siue igit fiat
p tps ista trāsgressio/ aut si diabolo p̄r
gente fieret/ pene solui p̄nt et ita hō a nō
ua trāsgressiōe liber erit. imo et op⁹ bonū
faciet. q; si transacto tpe statuto/ remediū
videret inefficax aut in deteri⁹ vertat. po
terit omitti. Si vō sit vtile sicut sperādū
est/ rursus valebit iterari. Deniq; et si salu

bre antidotū/ ob egrotātis inobediētiā
pestifer fiat. medic⁹ culpa caret. ¶ Sub
inde p̄dict⁹ magister aliō adijciebat docu
mētū. Itaq; si videbat pueros aut alios
simplices/ min⁹ cogitare p̄cepta dei. et ex
hoc liberi⁹ peccare. reddebat eos magi⁹ ti
midos et cautos cōtra pctm̄/ p̄ pmissiōes
exp̄ssas in manib; suis factas/ de cāuēdo
deinceps de tali vel tali pctō. p hoc enī p̄
missionē in baptisimo factā de obseruatō
ne legis xp̄i/ tanq; abolitā a memoria/ vel
trāsgressam/ renouabat. et p modū cuius
dā recognitiōnis/ itez pmittēdo repabat.
Sic moyses et Josue/ respectu filioz isra
el. Sic plerūq; hoies post primam confe
deratōez/ sedus antiquū retrāctāt et inēit.
Neq; arbitret aliq; pmissionē talem pa
tere discrimini aut fractōez ei⁹ esse casum
specialiter resuatuū/ qm̄ nullū ibi votū est
cū nō nisi respectu illoz q̄ alias eēt lici
ta et q̄b; confitēs implicite vel explicitē p
missionē talē facit aut renouat scz q; p̄tra
dei p̄cepta decetero mortali nō peccabit.
Erit attm̄ trāsgressio de p accidēs deteri
or/ qz et cognitio diuini p̄cepti iā sibi effe
cta est lucidior. ¶ Rursus idē magister p
uidebat diligenter/ ne cōfessus su⁹/ eēt de
inceps occasio p̄marie corruptōis alioz
p̄sertim iuuenū. et q; sibi sufficeret damna
tio p̄ditioz p̄ria/ specialit̄ in pctis gra
uiorib; et abominandis. imo nec nōian
dis palam. Ne pias aures polluat occur
rebat/ diligenter puidendo. vix oib; cō
minatiōe penari et obligatōe/ ne p̄fessus
trāsiret in deteriore sp̄m/ ex societate seu
cōicātōe puerfa/ et explicabat qn̄q; p̄ticu
lari⁹ sicut clam et secrete fieri p̄t/ dum vide
bat oportunū. ¶ Valebat enī p̄fessum suū
dimittere/ et tolerare in sua libertate q̄ ad
pctā aliq; ih̄m⁹ grātia. quā ita eūdē vige
re ab oim̄i p̄re/ vt ad deteriore a laberet. Quā
autē et q̄liter illud fiendū est. magis doce
bit virtus et ars et vinctio sancti sp̄s et cir
cūstantiaz oim̄ p̄ticulariū consideratō
q; scriptis aut verbis possit edoceri. ¶
Postremo dabat cōsiliū idē magister/ vt
p̄fitētes nō refugerēt/ s; p̄ dono mactio re
putarēt/ h̄re pitos cōfessores/ morib; sci
entia et lōgo exp̄mitto p̄batos q̄ q̄rerēt nō
questū p̄rium/ s; sincero corde salutē aīa
rū/ et itez p cōgruis remedijs et singulari
cia. laudauit plimū/ summā scz de vicijoz
p̄rutib;. laudabat deniq; p bonis effecti
p 2

De modo confessionis carthu.

bus generādis / libenter cōuersari cū viris bonis et deuotis. qz vox diuina est. Cum sancto sc̄tus es. Eoz itaqz colloq̄a / sunt ignita uehemēter / et stimulātia ad uirtutē. Et sanctorū patz uite et ecēpla frequēter et attēte lecta. uehemēter pficiūt / ad infundendū cordibz n̄ris diuini amoris affectū / vt deū in oibz et sup oīa diligētes pmissiōes suas q̄ omne def. deriū superant sequamur. Amen. ¶ **C**onfessio.

Proterea ille circūstātie q̄ habet p hūc uersum / inq̄rēde sunt in cōfessiōe a cōfessore. Quis / qd / ubi / q̄b auxilijs / cur / quō / qn̄. Per q̄s intelligit an sit iuuenis uel senex / clericus aut laicus. solutus aut ligatus. Per qd an sit res sacra uel nō. Per ubi an sit in loco sacro uel nō. publico uel puato. Per q̄b auxilijs an cū pugno baclo aut gladio. Per cur / q̄ intentōe an rōne uidi / cte inferēde uel iniurie repellēde. Per quō an pculserit aliquem fortiter / uel remisit. Per qn̄ intelligit an in q̄dragesima aut i alio tpe sacro / uel aliter. Tempus. locus mod⁹. numerus. mora. sciētia. etas.

Resposio eiusdem

sup questioe sibi facta p vicariū dom⁹ carthusie / de statuto ordis eiusdē q̄ cōmissi ad cōfessiones audiendas / nō absoluāt a mortali certo. sed remittāt p̄itentē ad superiorem suum.

Confessio sacramentalis. fundat in solo iure diuino et euāgelico sup illo. Qd cunqz ligaueris sup terrā etc. ¶ Confessio sacralis sic nō potuit institui nisi a solo deo. sic non destitui pōt ab hoīe puro. Als papa posset nō obligari ad confessionē sacramentalem. ¶ Confessio sacralis. nō obligat ad uenialiū cōfessionē de p se et de necessitate salutis. qz nō tollūt caritatē. et iō sine p̄fessione talium / stat salus. ¶ Confessio sacralis / nō d̄z extēdi p hoies puros. vt aliq̄s peccata uenialia cōfiteat nisi uelit. Sequit ex p̄cedentibz. Immo nec d̄nt fieri reuatiōes nisi in grauibz culpīs. pōt at dici grauis culpa q̄ transit in op⁹ cū consensu. et delibēratōe p̄fecta. aut cū graui scādalo alioz. ¶ Confessio sacralis nō obligat de p se. vt hō bis cōfiteat idē p̄ctm etiā mortale. nisi p̄fites uelit. Rō qz lex diuina nō obligat nisi semel p̄fiteri. et hoc p se. et nisi uelit hō

Confessio sacramentalis nō d̄z coartari p reuatiōes / casuū p̄fertim occultoz / contra uel p̄ter legē euāgelice libertatis. s̄z dā dū est loc⁹ timori altissimi. Alioq̄n timeatur illa p̄phariseoz culpato. Alligāt onera grauiā et ip̄ortabilia hūeris hoim. digito at suo nolūt ea mouere. fit rursus aliqui vt q̄ nimis emūget eliciat sanguinē et fiat cā fictōis. ¶ Confessio sacramentalis / tali et tātō claudi d̄z sigillo secreti / vt nec uerbo nec signo / quolibet reuelat / aut reuelari p̄babilit̄ estimef. Facit ad hoc exp̄ssa d̄ter / minatio ecclesie. cū naturali rōe. ¶ Confessio sacramentalis de p̄ctis occultis / raro et cautiſſime debet remitti ad superiores / h̄ntes iurisdictionē coercitiuā in publicis q̄les sunt abbates et priores in religiōibus qz facilis orit̄ suspitio ap̄d correctos publice. qz occulta p̄fessio per eos facta ledat. Sed etiā debent instrui p̄fessi. qz p̄fessio secreta de publicis / nō liberat eos. qn̄ pōt sint aut debeāt p̄blice punitōi subiacere. ¶ Confessio sacramentalis / pōt qn̄qz rōnabiliter et fructuose dimitti de uenialibz. p̄t etiā aliq̄n fieri fructuose. Qualiter hoc et quādo. docere d̄z uicario sp̄ūsc̄ti / cū p̄fessio xp̄iane prudētē. ¶ Confessio sacramentalis pōt aliq̄n repeti fructuose de mortali iā cōfessis. sed obligatio pluries illa cōfiteri pōt reddi uiciosa. qz nimis onerosa. ¶ Confessio sacramentalis p̄t sepe fieri sub cōditōe. tā p̄pter ignorantiā facti. qz nescit sepe hō quid et q̄liter fecit. q̄ p̄pter ignorantia iuris. qz neq̄t in pluribz a uenialibus mortale discerni. ¶ Confessio sacramentalis facta sub cōditōe modis tactis aut alias legitime pōt habere seu recipe absolutōez absolutā / sub hac forma. Ego absoluto te in noīe patris et filij et sp̄ūsc̄ti. Que forma sufficiens est et segura. cū intētiōe debita cōfessoris ad absolutiōē de peccat̄. imo et excoīcatiōibz. in foro conscie. ¶ Nec oportet imo sepe nō expedit / multiplicare sermonē absolutiōis. Ut dicēdo si et inq̄ntū possum. et dicēdo de contritis peccat̄ et oblitis. et de tali uel tali excoīcatōe. si et inq̄ntū indiges. cū silibus. q̄ addita plus officiūt sepe uel p̄turbant / q̄ p̄ficiant uel serent. Sup hoc notet̄ hec doctrina. ¶ Absolutio sacramentalis potest delere peccata que nondū erant contrita. sed solum mō attrita. Rursus oblita p̄ctā nō delent uirtute absolutiōis sacramentalis. quin